

Warzucha tatrzańska *Cochlearia tatrae*

Informacja o zakresie przeprowadzonych prac

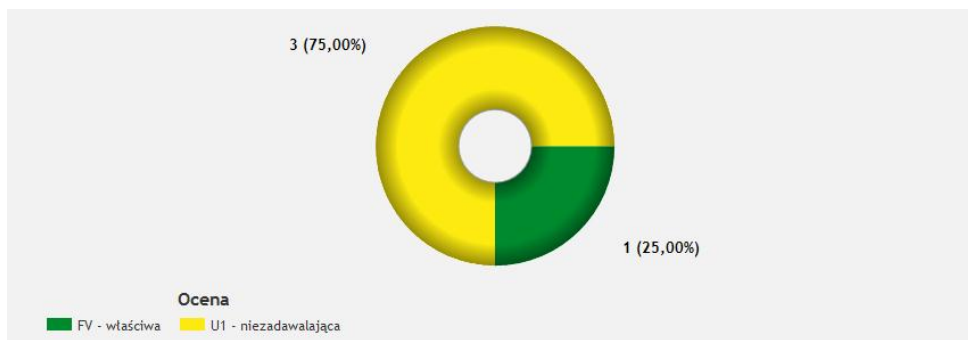
Warzucha tatrzańska w Polsce znana jest z Tatr Wysokich, w przedziale wysokościowym (1595-2390) m n.p.m. Wstępne badania gatunku przeprowadzono na czterech stanowiskach: Bandzioch (1900 m n.p.m.), Czarny Mięguszowiecki Szczyt (2340 m n.p.m.), Hińczowa Przełęcz (2260 m – 2300 m n.p.m.), Mała Cubryńska Galeria (2030 m – 2065 m n.p.m.). Do badań wybrano dwa stanowiska monitorowane w latach 2000-2003 w ramach ogólnopolskiego monitoringu przyrodniczego (Bandzioch, Czarny Mięguszowiecki Szczyt), leżące w bliskim sąsiedztwie znakowanego szlaku na Mięguszowiecką Przełęcz pod Chłopkiem oraz dwa stanowiska leżące przy nie znakowanej ścieżce turystyczno-taternickiej o znacznym nasileniu ruchu (Hińczowa Przełęcz, Mała Cubryńska Galeria).

Analiza wyników

Gatunek endemiczny dla Tatr, wysokogórski. Znanych jest obecnie 9 stanowisk (wszystkie zlokalizowane na niewielkim obszarze Tatr Wysokich), z czego monitoringiem objęto 4, a więc blisko 45%, w tym stanowiska o znacznej liczebności gatunku.

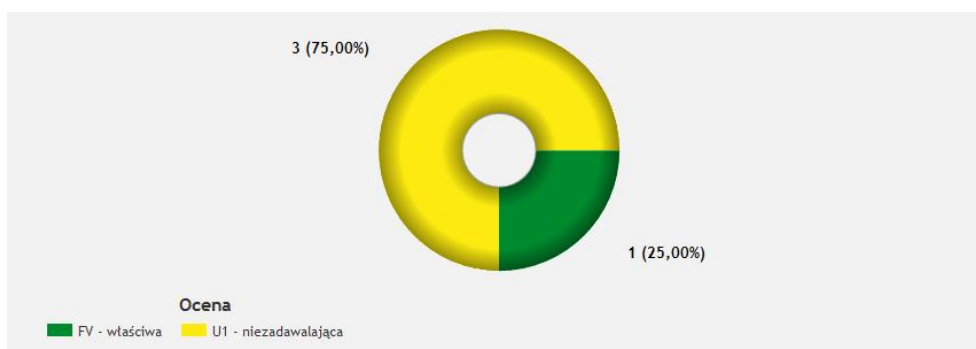
Stan populacji

Stan siedliska

Ocena ogólna

Gatunek jest związany ze specyficznymi siedliskami wysokogórkimi, w większości leżącymi poza zasięgiem wpływu człowieka i dzięki temu nie zagrożonymi. Z natury populacje są niewielkie, co zwiększa niebezpieczeństwo przypadkowego ich zniszczenia, np. w wyniku zdarzeń losowych. Nie ma potrzeby wprowadzania działań ochronnych dla tego gatunku. Ekspert sugerował ocenę w obszarze, a zarazem w regionie biogeograficznym i kraju – U1. Ze względu na stan siedliska i niedostępność stanowisk oraz naturalne tendencje w rozmieszczeniu populacji, ocena ta może zostać podniesiona do FV, bez szkody dla ochrony gatunku.

Przeprowadzone obserwacje terenowe potwierdzają występowanie gatunku warzuchy tatrzańskiej *Cochlearia tatrae* na badanych stanowiskach w Tatrach Wysokich. Liczebność populacji na dwóch stanowiskach (Bandzioch, Czarny Mięguszowiecki Szczyt), utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie, z tendencją wzrostową. W 2006 roku populacja na stanowisku Bandzioch liczyła ogółem 171 osobników, w tym 106 (62%) osobników kwitnących i owocujących, natomiast na stanowisku Czarny Mięguszowiecki Szczyt stwierdzono łącznie 93 osobniki, w tym 12 (12,9%) osobników generatywnych. W największej populacji na Bandziochu, w latach 2000-2003, średnia osobników generatywnych wynosiła (52,1%), a na Czarnym Mięguszowieckim Szczycie (44,4%). Porównując to z danymi z 2006 roku, zauważamy wzrost kwitnących osobników na stanowisku Bandzioch, natomiast niepokój budzi populacja na drugim stanowisku, gdzie stwierdzono tylko 12,9% kwitnących i owocujących osobników. Podobna sytuacja jest na stanowiskach Hińczowa Przełęcz i Mała Cubryńska Galeria, gdzie prowadzi uczęszczana trasa przejścia taternicko-turystycznego. Na tych stanowiskach, stan populacji i ich kondycja mogą budzić niepokój. W żlebie pod Hińczową Przełęczą (2260-2300 m n.p.m.), w 2006 r. stwierdzono łącznie 88 osobników, w tym 14 (15,9%) generatywnych, natomiast nad Małą Cubryńską Galerią populacja liczyła 40 osobników, w tym 8 (20%) generatywnych.

Z analizy zdjęć fitosocjologicznych wynika, że gatunkami charakterystycznymi i wyróżniającymi endemiczny dla Tatr zespół *Oxyria digyna-Saxifragetum carpaticae*, występującymi na wszystkich stanowiskach są: szczawiór alpejski *Oxyria digyna*, skalnica karpacka *Saxifraga carpatica*, rzeżusznik tatrzański *Cardaminopsis neglecta* i skalnica darniowa *Saxifraga moschata*. Na stanowisku Bandzioch odnotowano gatunki z sąsiadującego z nim zbiorowiska (*Luzuletum alpino-pilosae*), co może wskazywać na tendencje sukcesyjne w kierunku tego zbiorowiska.

W badanych płatach z warzuchą tatrzańską nie stwierdzono gatunków inwazyjnych i ekspansywnych.

Ocena stanu zachowania gatunku

W trakcie badań terenowych w obszarze odkryto dwa nowe stanowiska nie notowane jeszcze w literaturze. W żlebie pod Przełęczką pod Zadnim Mnichem i w żlebie pod Rysami (1760 m n.p.m.). Fakt ten dodatkowo upewnia nas, że stan zachowania gatunku na badanym obszarze jest zadawalający, choć niepokój budzą stanowiska gdzie dynamika populacji jest zachwiana, o czym świadczy udział osobników generatywnych, nie przekraczający 20%.

Na badanym obszarze jedynym zagrożeniem dla warzuchy *Cochlearia tatrae* jest niekontrolowany rozwój turystyki górskiej i wynikające z niego negatywne skutki. Zbaczanie turystów ze szlaku i wydeptywanie muraw wysokogórskich doprowadza do erozji wierzchniej warstwy gleby. Potencjalne siedliska możliwe do zasiedlenia przez warzuchę *Cochlearia tatrae* są w strefach mylonitowych, występujących w żlebach, na przełęczach i w kotłach – w strefach uskoków i nasunięć tektonicznych. Niszczenie w takich miejscach inicjalnej gleby może doprowadzić do zaniku siedlisk i zahamowania naturalnych procesów rozprzestrzeniania się warzuchy *Cochlearia tatrae*.